

TONINO PICULA, UGLEDNI SDP-OVAC I PROTIVNIK MILANOVIĆEVE POLITIKE

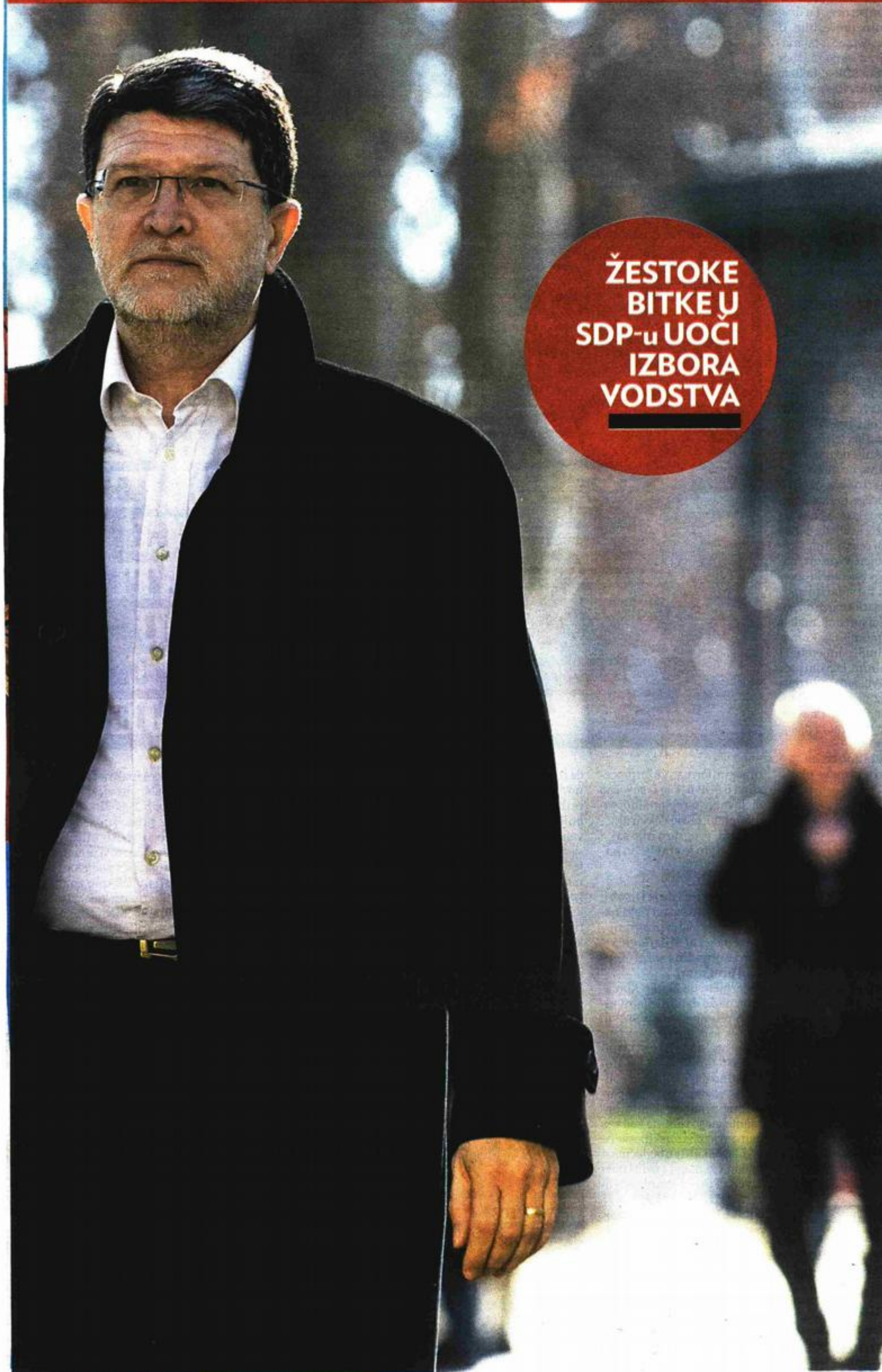
'VRH SDP-a I HDZ-a MILITARIZIRA CIVILNU POLITIKU. AKO TAJ RAT NE PRESTANE, TE CE STRANKE POSTATI PARAMILITARNE ORGANIZACIJE'

Proizvoditi mentalitet opsjednute tvrđave ili političku konkurenciju tretirati kao tvrđavu koju stalno treba opsjedati je kratkovidno ponašanje. Permanentno ratno stanje između HDZ-a i SDP-a namjeren je konstrukt koji služi onemogućavanju uspostavljanja jedne posve drugačije političke paradigme. Demokratizacija Hrvatske mora krenuti od dosljedne demokratizacije političkih stranaka, kaže Tonino Picula.

Razgovara Jelena Lovrić.
Snima Goran Mehkek/EPH

EUROPARLAMENTARAC POLITIKE 'ILI MI ILI ONI'

**ŽESTOKE
 BITKE U
 SDP-u UOČI
 IZBORA
 VODSTVA**

T

onino Picula već jako dugo, godinama, nije u komunikaciji sa svojim stranačkim šefom Zoranom Milanovićem. Premda je jedan od najcjenjenijih hrvatskih europarlamentaraca. Sa sjajnim statusom u Bruxellesu. S nizom vrijednih inicijativa u kojima povezuje interese lokalnih hrvatskih sredina s europskim institucijama. Nedavno je zatražio posebnu EU agendu za otoke, prije toga pomoć Europske komisije za neke posrnule hrvatske tvrtke i njihove radnike. U svojoj je stranci marginaliziran. Zato jer ne spada u kuhinjski kabinet Zorana Milanovića. Zato jer se zalaže za promjene u SDP-u. Zato jer se protivi politici "ili mi ili oni". Picula, naime, smatra komplimentom kad mu kažu da političkim i ljudskim habitusom podsjeća na Ivicu Račana. Umjerenost, otvorenost za dijalog i kompromis te civilizirano uvažavanje političkih neistomišljenika, to su odlike koje se danas s vrha SDP-a kvalificiraju kao trulo sporazumaštvo, gotovo pa kapitulantski stav. Činjenica da je napisao pogovor sjajnoj studiji HDZ-ova Davora Stiera o potrebi nove hrvatske paradigme te da su na tom tragu zajedno iz Bruxellesa vodili neke akcije, u međunarodnoj su javnosti primljene odlično. Kad bi njih dvojica bili na čelu svojih stranaka, kaže mi nedavno jedan inozemni diplomat, Hrvatska bi mogla početi nalikovati normalnim zemljama.

● Mnogi su očekivali vašu kandidaturu za novog predsjednika SDP-a. Zašto je nije bilo?

- Više je razloga zašto sam odlučio da se ovog puta ne kandidiram za predsjednika SDP-a. Prvo, vjerujem da su SDP-u nužne promjene, a u postojećim okolnostima samo jedan ozbiljan protukandidat sadašnjem predsjedniku ima izglednu šansu za uspjeh. Kako je kolega Zlatko Komadina još prije godinu i pol dana istaknuo svoju kandidaturu, a nedavno je javno i potvrdio, procijenio sam da bi moj ulazak u utakmicu rascijepio frontu zahtjeva za promjenama i time olakšao nastavljanje sadašnjeg stanja stvari. Takvu odgovornost nisam htio preuzeti. Drugo, kao političar sa 25 godina iskustva dobro znam koliko je važno imati takozvanu bazu, odnosno operativno voditi stranku ili neki njen dio. Budući da već godinama ne vodim ni jednu SDP-ovu organizaciju, taj deficit nisam mogao ignorirati, niti ga u kratkom vremenu kompenzirati. Međutim, odluka da ne apliciram za predsjednika ne znači da ću izbjeći, po meni, ovaj izuzetno važan izborni proces u SDP-u. Kandidiram se za člana predsjedništva, odnosno za potpredsjednika SDP-a. To je jedan od izraza moje duboke zainteresiranosti za budućnost stranke. Nikako mi nije svejedno što će se sa SDP-om događati u vremenima koja dolaze.

● Kakve promjene u SDP-u zagovarate?

- Da bismo mogli odgovoriti na pitanje gdje je SDP sada i što bi mogao biti, prvo moramo procijeniti što danas reformira, a što deformira socijaldemokraciju. Na europskom planu socijalna je država - razvijana desetljećima u nekoj vrsti praktičnog konsenzusa između konzervativaca i socijaldemokrata - već dugo u povlačenju. Cigles Berlinskog zida, kad je pao, očito su letjele po istoku, ali i po zapadu. Od juga do sjevera Europe jačaju konstatatorski pokreti, nezadovoljni pogotovo onim u što se Europska unija pretvara zadnjih sedam, osam godina

krize. Kako socijalni benefiti zajedničkog tržišta te politički utjecaji država članica nisu dobro raspoređeni, tako se postupno gubi povjerenje u središnji, europski projekt.

● **Pitanje je bilo kakve su promjene SDP-u potrebne?**

- SDP mora biti neka vrsta artikulatora, svojevrsni medij, opravdanog nezadovoljstva ljudi koji su u Hrvatskoj prošli kroz dva kruga tranzicije. Prvo smo još devedesetih prošli kroz svojevrsni protokapitalistički usisivač, koji se u našim uvjetima pretvorio u pljačkašku te ekonomski i društveno traumatičnu privatizaciju. Potom je Hrvatska kroz pregovore o članstvu u EU morala provesti cijeli niz ozbiljnih prilagodbi sa sektorskim posljedicama. SDP bi trebao biti glasnogovornik dobrog dijela žrtava oba ta tranzicijska procesa, onih čiji se očekivani gubici nastali ulaskom u novi, europski ambijent mogu i moraju solidnije sanirati. Ali, isto tako SDP mora biti i promotor, amblem onih koji u EU vide instrumente ne samo poduzetničkog entuzijazma i ekonomskog rasta, nego i realizacije fundamentalnih vrijednosti ukorijenjenih u europskom projektu.

● **Za SDP, koji se već duže vrijeme kvalificira kao stranka koja je izgubila svoj socijaldemokratski karakter, čak da ne pripada ljevici, u posljednje se vrijeme može čuti da je ostao jedina brana nadiranjju radikalno desnih tendencija?**

- Ne bih rekao da je SDP jedini koji može artikulirati otpor ovome što, pogrešno je reći nadire, nego se zapravo danas u Hrvatskoj već etabliralo kao vlast. Radi se, nažalost, i o europskom trendu. HDZ se nije preko noći transformirao u FIDESZ-like stranku. Tomislav Karamarko, doduše, ostaje tek Viktor Orban wannabe, premda bi volio biti priznati vođa desnice poput mađarskog čvrstorukaškog premijera. Međutim, to mu nekako ne ide za rukom. Za razliku od Orbana, vječno je najnepopularniji političar u zemlji. Očito je da Karamarko i njemu slične pogled preko Drave i žilet-žice jako inspirira. Oponašajući Orbana, šef HDZ-a zapravo traži svoj novi politički identitet, nakon mnogih identiteta koje je promijenio u posljednjih dvadesetak godina, što nije nelegitimno, ali se u analizi mora registrirati. Spozicije vlasti on danas u Hrvatskoj pokušava kreirati situaciju koja bi bila slična onoj u Mađarskoj, Poljskoj ili Slovačkoj. Ukratko, ne bi bilo dobro da je SDP jedina politička brana takvoj politici. Kao što i nije. U otporu politici zadržavanja sad već bivšeg ministra branitelja uvjerljivu su i skoro pa koordiniranu ulogu odigrali ne samo oporba, nego i civilno društvo, a posebno mediji. Premda se i kod nas, kao i u spomenutim zemljama, politički diskurs primjetno radikalizira pa i militarizira, Hrvatska se zasad još dobro drži.

● **Kandidati za predsjednika SDP-a, Zoran Milanović i Zlatko Komadina, ovih su dana objavili svoje programske smjernice, odnosno nacрте političkog**

programa. Kako ih ocjenjujete?

- Njihovi su programi samo prividno slični. Oba pozivaju na otvaranje nekih, stranci očito potrebnih i neophodnih zahvata. Prije svega na demokratizaciju i decentralizaciju SDP-a, odnosno primjenu principa jedan čovjek - jedan glas ne samo pri izboru šefa stranke, nego i u drugim izbornim procesima. U suprotnom, ostane li taj model rezerviran samo za izbor predsjednika SDP-a, lako je moguće dovršavanje pretvorbe stranke u organizaciju naglašenog cezarističkog profila. Jer, obilan legitimitet koji uživa na taj način izabrani čelnik stranke stvara debalans u odnosu na ostala stranačka tijela koja se biraju - ne manje demokratskim - delegatskim sustavom.

● **Hoćete reći da se Milanovićev i Komadinin izborni program zapravo ne razlikuju?**

- Ne. Programi su podudarni u nekim općim mjestima, ali se u drugim važnim aspektima ipak jako razlikuju. Već u prvim rečenicama Milanovićeva teksta vidim ozbiljnu kontroverzu. Uz tvrdnju da je ujedinio razvojne snage, on odmah potom diskvalificira ističući da na ljevici nema ništa relevantnije od nas. Čak i da je to istina, ne možeš djelovati integrirajuće ukoliko istodobno druge, ma koliko bili manji, proglašavaš nevažnima. Upozorio bih da danas u Hrvatskoj relevantnu i irelevantnu ljevicu povezuje, nažalost, njihov zajednički oporbeni status. Ta tvrda činjenica je, možda, platforma za razgovor o budućoj suradnji, makar na nekim pitanjima. Komadina je realniji, odmjeraniji i ne diskriminira. U svom programu najavljuje da SDP treba preuzeti razmjerni dio odgovornosti za razvoj Hrvatske, ali jednako tako mora djelovati okupljajuće.

● **Koliko ozbiljno treba shvatiti programske platforme?**

- Nakon Milanovićeva javnog relativiziranja ambicioznog Plana 21, koji je inače prije peti godine bio trade mark pebjedničke Kukuriku koalicije, svakom programskom papiru iz iste radionice prijete imidž letka prigodnog karaktera. Nema nikakvog jamstva da i svoj program, nazvan Naš smjer, neće već sutra diskvalificirati na sličan način.

● **Javno ste podržali Zlatka Komadinu. Zašto mislite da bi on bio bolji predsjednik SDP-a?**

- Zlatko Komadina ostavlja dojam čovjeka koji ima političku i svjetonazorsku dosljednost. Mislim da se njegovih 25 godina u SDP-u mora cijeniti. To ne znači da automatski treba eliminirati ambicije ljudi koji nemaju takav stranački staž ili su tek u nju ušli. No njegovo ga iskustvo sudjelovanja u

'Nakon što je Milanović javno relativizirao Plan 21, svakom programu iz te radionice sada prijete imidž prigodnog letka'

Picula podržava kandidaturu Komadine jer smatra da on kao vođa može stvoriti bolji SDP

mnogim formativnim procesima u SDP-u, kao i uspješno djelovanje u regionalnoj samoupravi, jasno uokviruje.

● **Znači, program nije samo ono što je stavljeno na papir?**

- Ne, nikako...

● **Može se reći da je i osobnost kandidata na neki način sastavni dio programskog paketa? Milanović, kao i Komadina sami čine svoj program?**

- Vjerujem da Zlatko Komadina može dati inicijalni zamah promjenama u SDP-u. Čovjek je dijaloga, sposoban okupljati. Bude li se SDP mijenjao u tom smjeru, sasvim je realno da, jednom konsolidiran, postane poželjan partner ne samo sebi sličnim opcijama, nego i onima koji se s nama svjetonazorski posve ne preklapaju, ali bi u budućnosti zajednički mogli graditi novi savez za preuzimanje odgovornosti za Hrvatsku.

● **Kako biste ocijenili kampanju u SDP-u, doduše tek započetu, ali već dosta žestoku?**

- Da, izborna utakmica je počela žestoko, jer su unutarnje proturječnosti, pa i sudari sukobljenih interesa u SDP-u nikad veći. Lako je predvidjeti da će polarizacija rezultirati snažnom razmjenom udara-

ca između onih koji izbore za novog šefa SDP-a vide tek kao priliku da održe status quo i onih koji opravdano zahtijevaju promjene smatrajući da sa strankom nešto ozbiljno nije u redu. Pitanje je koje će teme dominirati kampanjom. Loši izborni rezultati SDP-a i loši odnosi u stranci ili recentno formiranje aktualne Vlade koja je odmah startala s provokativnim i vrlo kontroverznim potezima te tako mobilizirala potrebu da se takvoj politici pruži otpor.

● **Kampanja za izbor novog predsjednika SDP-a**

već je proglašena bratoubilačkim ratom. Padaju teške riječi, čuju se prijetnje. Neki barataju i mogućnošću da će podivljale strasti voditi disoluciji stranke?

- Jedna stara i gorka poslovice veli: ako je jedna polovica protiv rata, a druga za rat, onda je rat gotova stvar. Volio bih da SDP iz svega ovoga izađe sa što manje rana, ali čini se da bez žestine u kampanji neće ići. Čak mislim da nam je angažirano sučeljavanje potrebno. Problemi se moraju napokon ventilirati. Nadam se da

se ovaj proces ipak neće preliti preko ruba niti oteći kontroli. U svojih 25 godina SDP je već bio u situacijama kada su neslaganja u vodstvu ili nezadovoljstvo članstva prijetili erupcijama, pa i podjelom stranke, ali uvijek smo znali stati prije crte iza koje više nema povratka. Međutim, u ovakvoj situaciji još nismo bili. Nikad se na ovakav način nismo suočavali s posljedicama jedne autoritarne politike koja na kraju, ipak, nije došla dovoljnu potporu građana, a sada je otvoreno pitanje i hoće li dobiti prolaz kod članstva.

Tonino Picula i Zoran Milanović već dugo uopće ne komuniciraju, što dovoljno govori o odnosima u stranci

Smatram da razlike među nama moraju postati vidljive, ali istodobno vjerujem u unutar-nju demokratičnost SDP-a. Napokon, mi naše razlike obznanjujemo javno. Neki bi rekli prejavno, ali za stranku je, mislim, dobro da neslaganja izađu van, da se opcije artikuliraju, ako treba, kako bi se u Dalmaciji reklo, i kontrašta vanjem.

● **Poruke da ovima ili onima nema mjesta u SDP-u?**

- Takve poruke diskvalificiraju samo svoje autore. Oni koji se služe prijetnjama tog tipa sami sebi oduzimaju legitimitet da odlučuju o budućnosti SDP-a.

● **Opasnost da se stranka definitivno podijeli i raspadne?**

- Onog trenutka kad se nakon provedenih izbora tijekom travnja objavi ime novog predsjednika SDP-a i sastav drugih tijela stranke, svi bi morali prihvatiti činjenicu kako je riječ o rezultatu izjašnjavanja članstva.

Pobjednici moraju pružiti ruku svojim takmacima i svakako ponovno pročitati vlastiti izborni program. Oni koji budu ispod crte trebaju prihvatiti rezultate izbora i čestitati pobjednicima. To je postulat pristanka na demokratsku proceduru, koju - istina - određeni SDP-ovi čelnici nerado prakticiraju.

● **Izbori u SDP-u odvijaju se u ozračju jedne kaotične situacije koju proizvodi HDZ-ova vlast. Pitanje je kako bi SDP trebao djelovati u opoziciji. Zoran Milanović kao jedinu strategiju nudi totalni sukob s HDZ-om. Tvrdi da SDP mora biti žestoko konfrontirajući i Komadinu i njegove pristaše optužuje za mlakost, sporazumašku, pa i kolaboracionističku politiku?**

- Valja podsjetiti na korijene ove situacije. Između ostalog i onog "ili mi ili oni", a što je dovelo do zaoštavanja već postojećih podjela, političkih, društvenih, interesnih... Militarizacija civilne politike, ne samo retorikom, nego i nekim drugim postupcima, nije dobro rješenje. Jer, kad se mostovi proglašavaju ilegalnim građevinama, onda svi oni koji komunikacijom žele razmjenjivati argumente s takmacima drugih političkih boja postaju sumnjivi pa i izdajnici. Uvjeran sam da u odnosu na krivo retušmanizirani i sasvim plitko desanaderizirani HDZ možemo i moramo zadržati opravdane političke razlike, ali proizvoditi mentalitet opsjednute tvrdave ili političku konkurenciju tretirati kao tvrdavu koju stalno treba opsjedati, takvo je ponašanje kratkovidno. Permanentno ratno stanje između HDZ-a i SDP-a namjeran je konstrukt koji služi onemogućavanju uspostavljanja jedne posve drugačije političke paradigme. Zagovaram institucionalne, pa dakle i demokratske promjene u vodećim strankama, kako se one ne bi do kraja pretvorile u paramilitarne organizacije, koje funkcioniraju po principu neprestanog sudaranja, kao biljarske kugle. Demokratizacija Hrvatske mora krenuti od dosljedne demokratizacije političkih stranaka.

● **Što kažete na tezu, koja se može čuti u SDP-u, da su dijalog i suradnja između političkih oponenta mogući, pa čak i dobri, ali nikako ne i s HDZ-om?**

- To je teza koja dobro dođe jaстреbovima na svim stranama. Ponekad se zaista mora posegnuti za snažnom mobilizacijom. Ako politički oponent negira neke osnovne demokratske uzuse, ako deklasira demokratski prostor, onda su sve vrste pritisaka, kroz parlament, medije, pa i izlaskom građana na ulicu... posve legitimne.

Ali, kada takvi pokušaji postignu rezultat, onda je javni interes da se vode vrata u korito. Ivica Račan je znao sjesti i razgovarati s najljućim političkim konkurentima, kad je osjetio da je to u interesu zemlje.

Ne treba zaboraviti da bi politika morala biti borba za zajedničko dobro. Politika koja oštire sukobe pretvara u trajno stanje potpuno je neodgovorna i zapravo vrlo sebična. Vlastitoj nemoći usprkos, samu sebe održava proizvođači ratove. Na koncu, primijeti-

'U svojih 25 godina u SDP-u već sam bio u situacijama neslaganja s vodstvom i mogućeg raskola, ali u ovakvoj situaciji još nismo bili'

mo žalosnu dosljednost: onaj tko zagovara politiku "ili mi ili oni", isti će obrazac primijeniti ne samo prema političkim suparnicima izvan svoje stranke, nego i u unutarstranačkim odnosima, prema vlastitim partijskim drugovima.

● **Može li SDP, takav kakav već jest, biti vodeća snaga te nekakve, neću reći lijeve, nego pristojne, civilizirane, normalne, građanske Hrvatske?**

- Mislim da nam je to obveza. SDP je ranije, čak i onda kad nije imao dvoznamenkaste izborne rezultate, privlačio ljude upravo zato jer se nije, poput nekih drugih formacija, ponašao arogantno i brahijalno.

Pokazivao je više solidarnosti u unutarstranačkim odnosima i uvažavanje prema političkim takmacima. Samo takav SDP ima budućnost. Pretvaranje stranaka u paramilitarne organizacije, koje će biti u konstantnoj kampanji, odgovara samo onima koji fantaziraju da su nadkapacitirani za trajno sukobljavanje sa svim i svakim.

● **Mislite na HDZ?**

- Ovo je prilika da i kolege u HDZ-u upozorim na njihovu ogromnu, možda i povijesnu odgovornost. Kao što otvoreno osporavam praksu koja mi se ne čini dobrom u SDP-u, tako bi i onaj dio HDZ-a koji smatra da ta velika stranka može bolje i drugačije od onoga što sada pokazuje, morao dići svoj glas te pokazati želju i volju da se izade iz faze slijepe konfrontacije u potragu za konsenzusom u pitanjima koja su prevažna, prije svega, za ekonomsku, društvenu, pa i političku budućnost Hrvatske. ●